

Teckenspråk för hörande

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ökar också individens möjligheter att ingå i skilda sociala och kulturella sammanhang. Kunskaper i teckenspråk är en förutsättning för att på ett naturligt sätt kunna verka bland döva och andra teckenspråkiga.

Syfte

Undervisningen i ämnet teckenspråk för hörande ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i svenskt teckenspråk och kunskaper om de sammanhang där teckenspråk används. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla sin flerspråkighet samt tilltro till sin förmåga att använda svenskt teckenspråk i olika situationer och för skilda syften.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå svenskt teckenspråk både i möten med människor och i teckenspråkiga texter, att kunna formulera sig och samspela med andra på svenskt teckenspråk och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med svenskt teckenspråk ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleverna möjligheter att utveckla förståelse av olika livsvillkor samt kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i svenskt teckenspråk från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper.

Undervisningen i ämnet teckenspråk för hörande ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förståelse av det svenska teckenspråket,
- förmåga att formulera sig och kommunicera på svenskt teckenspråk,
- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, och
- förståelse av kulturella och sociala förhållanden bland döva och andra teckenspråkiga i olika sammanhang och situationer, nationellt och internationellt.

Centralt innehåll

I årskurs 4–9, inom ramen för skolans val

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Åsikter och känslor.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang där teckenspråk används.

Avläsa – reception

- Tydligt teckenspråk och enkla teckenspråkiga texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Dialoger och samtal.
- Berättelser och annan fiktion på teckenspråk, även i dramatiserad form.
- Meddelanden och information på teckenspråk, till exempel vägbeskrivningar.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande enheter och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse och bilder.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade teckenspråkiga källor av olika slag för att hitta enkel information att använda i egen produktion och interaktion.
- Grundläggande principer för teckenspråks gestuella-visuella struktur.
- Språkliga företeelser, däribland tecken, munrörelser och icke-manuella markörer, i det språk eleverna möter.
- Hur ord bokstaveras och används i teckenspråk i olika situationer.

Teckna och samtala – produktion och interaktion

- Samtal för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar.
- Strategier för att underlätta samtal, däribland omformuleringar, frågor och visualisering.
- Språkliga företeelser, däribland bokstaving, tecken och icke-manuella markörer för tydlig kommunikation.
- Bearbetning av egna framställningar för att förtydliga kommunikationen.

I årskurs 4–6, inom ramen för språkval

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang där teckenspråk används.

Avläsa – reception

- Tydligt teckenspråk och enkla teckenspråkiga texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Enkla dialoger och samtal.
- Enkla meddelanden och enkel information.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande enheter, till exempel genom att gissa och dra slutsatser med hjälp av sammanhanget.
- Sökning av mycket enkel, tydlig information i anvisade teckenspråkiga källor av olika slag, till exempel för att identifiera siffror, platser och namn.
- Språkliga företeelser i det språk eleverna möter, med betoning på icke-manuella markörer samt spatiala och simultana särdrag.
- Hur tecken och vardagsfraser används i olika situationer.

Teckna och samtala – produktion och interaktion

- Enkla presentationer, meddelanden, beskrivningar och dialoger.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel gester och frågor.
- Språkliga företeelser för att förtydliga kommunikationen med betoning på tecken och bokstavering.

I årskurs 7–9, inom ramen för språkval

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och händelser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.
- Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang där teckenspråk används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Avläsa – reception

- Tydligt teckenspråk och enkla, teckenspråkiga texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier.
- Dialoger, samtal och intervjuer.
- Berättelser och annan fiktion på teckenspråk, även i dramatiserad form.
- Meddelanden och information på teckenspråk.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande enheter och förstå sammanhang samt för att anpassa avläsningen till framställningens form och innehåll.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av teckenspråkiga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
- Språkliga företeelser, däribland tecken, bokstavering, satsbyggnad, munrörelser och icke-manuella markörer, i det språk eleverna möter.
- Hur olika markörer används för att inleda och avsluta olika typer av samtal och teckenspråkiga texter.

Teckna och samtala – produktion och interaktion

- Samtal för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar på sammanhängande teckenspråk.
- Strategier, däribland omformuleringar och frågor, för att bidra till och underlätta samtal och digital interaktion.
- Språkliga företeelser, däribland tecken, bokstaving, munrörelser, icke-manuella markörer och satsbyggnad i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna framställningar för att förtydliga och anpassa kommunikationen efter syfte och mottagare.

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV KUNSKAPER OCH BETYGSKRITERIER I ÄMNET TECKENSPRÅK FÖR HÖRANDE

Inom ramen för skolans val

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven förstår **vanliga, enkla tecken och fraser** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om välbekanta ämnen.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **mycket enkelt och i huvudsak begripligt med enstaka vanliga tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **mycket enkelt och i huvudsak begripligt med enstaka vanliga tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som **i någon mån** underlättar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven förstår **enkla tecken och fraser** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om välbekanta ämnen.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **mycket enkelt och begripligt med vanliga tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **mycket enkelt och begripligt med vanliga tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som **i viss utsträckning** underlättar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven förstår **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om välbekanta ämnen.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och relativt tydligt med vanliga tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och relativt tydligt med vanliga tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som underlättar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Inom ramen för skolans val

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven förstår **enkel bokstavering, vanliga tecken och enkla fraser** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven hittar enkel information i anvisade teckenspråkiga källor, samt använder **på ett delvis relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och begripligt med bokstavering, enstaka tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och begripligt med bokstavering, enstaka tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som **i någon mån** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven förstår **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven hittar enkel information i anvisade teckenspråkiga källor samt använder **på ett relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och relativt tydligt med bokstaving, fraser och meningar**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och begripligt med bokstaving, tecken, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som i **viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven förstår **huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven hittar enkel information i anvisade teckenspråkiga källor samt använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och relativt tydligt med tecken, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Inom ramen för språkval

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven förstår **vanliga, enkla tecken och fraser** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om välbekanta ämnen.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **mycket enkelt och i huvudsak begripligt med enstaka vanliga tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **mycket enkelt och i huvudsak begripligt med enstaka vanliga tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som **i någon mån** underlättar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven förstår **enkla tecken och fraser** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om välbekanta ämnen.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **mycket enkelt och begripligt med vanliga tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **mycket enkelt och begripligt med vanliga tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som **i viss utsträckning** underlättar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven förstår **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt och enkelt teckenspråk i långsamt tempo om välbekanta ämnen.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och relativt tydligt med vanliga tecken och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och relativt tydligt med vanliga tecken och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som underlättar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett mycket enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Inom ramen för språkval

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven förstår och tolkar **det mest väsentliga** av innehållet i tydligt och enkelt teckenspråk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer enkel information från ett avgränsat urval av teckenspråkiga källor samt använder **på ett delvis relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och begripligt med fraser och meningar**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och begripligt med tecken, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som **i någon mån** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt och enkelt teckenspråk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer enkel information från ett avgränsat urval av teckenspråkiga källor samt använder **på ett relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och relativt tydligt med tecken, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som **i viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar **på ett enkelt sätt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven förstår och tolkar **helheten och väsentliga detaljer** i tydligt och enkelt teckenspråk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer enkel information från ett avgränsat urval av teckenspråkiga källor samt använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I framställningar av olika slag formulerar sig eleven **i någon mån varierat, relativt tydligt och relativt sammanhängande**.

I interaktion uttrycker sig eleven **relativt tydligt med tecken, fraser och meningar** samt **i någon mån anpassat** till syfte, mottagare och situation. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar **översiktligt**, på teckenspråk, förhållanden i olika sammanhang där teckenspråk används.